

Regeringskansliet, Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se

Begäran om yttrande över remiss om Förbud mot äktenskap mellan och vissa andra nära släktingar

Er beteckning: Ju2024/02261

Övergripande synpunkter

Länsstyrelsen Västernorrland ställer sig i huvudsak bakom utredningens förslag och anser att det är av största vikt att värna individens rätt att leva ett liv fritt från våld och förtryck samt att bekämpa och motverka hedersrelaterade normer och förtryck. Länsstyrelsen vill dock lämna följande synpunkter.

En uppdaterad och ändamålsenlig reglering

Utredningen anger att syftet med ett förbud mot kusinäktenskap är att skapa en uppdaterad och ändamålsenlig reglering som motverkar hedersförtryck och tvångsäktenskap. Länsstyrelsen ställer sig delvis frågande till ändamålsenligheten i förslaget eftersom det saknas entydig forskning kring sambandet mellan kusinäktenskap och hedersförtryck. Det förekommer kusinäktenskap som ingås med tvång samt för att upprätthålla hedersnormer, men det förekommer också kusinäktenskap som ingås av fri vilja. Samtidigt finns det äktenskap t.ex. mellan sysslingar och mellan andra släktingar som ingåtts genom tvång samt för att upprätthålla hedersnormer. Länsstyrelsen anser att alla äktenskap som ingås under tvång eller andra former av påtryckningar, samt äktenskap som ingås för att upprätthålla hedersnormer bör förbjudas, oavsett släktskapet mellan individerna det berör.

Därför är det viktigt att åtgärder som lagstiftning också åtföljs av kompetens- och kunskapshöjande insatser för att förändra normer som upprätthåller eller ger utrymme för påtryckningar som får någon att gifta sig mot sin vilja. Detta måste göras på ett sådant sätt att det inte riskerar att ytterligare stigmatisera en redan utsatt grupp.

Angående erkännandeförbud av utländska kusinäktenskap

Utredningen föreslår att förbudet mot kusinäktenskap ska vara ovillkorligt och omfatta utländska kusinäktenskap, även sådana som ingåtts vid en tidpunkt då det inte förelegat något hinder enligt svensk lag. Länsstyrelsen anser att detta är orimligt och att utländska äktenskap som ingåtts vid en tidpunkt då det inte funnits något hinder för detta enligt svensk lag samt om äktenskapet ingåtts av fri vilja, inte bör omfattas av förbudet. Om beslut ändå fattas i enlighet med utredningens förslag om erkännandeförbud av utländska äktenskap anser Länsstyrelsen att det är mycket viktigt med möjlighet till undantag från erkännandeförbudet vid synnerliga skäl.

Barnrättsperspektiv

Slutligen vill Länsstyrelsen lyfta fram att barn och ungas röster till stor del saknas i utredningen, vilket därmed utesluter viktiga perspektiv från en målgrupp som förbudet ämnar skydda. Utredningen belyser dock i viss mån konsekvenserna av ett erkännandeförbud av utländska kusinäktenskap ur ett barnrättsperspektiv, men gör bedömningen att förslaget inte leder till några negativa konsekvenser för barn i sådana förhållanden. Länsstyrelsen anser däremot att erkännandeförbudet av utländska kusinäktenskap kan få negativ påverkan på barn i sådana förhållanden, t.ex. i form av stigmatisering. Detta eftersom frågan om civilstånd kan vara viktigare i andra kontexter än vad den är i Sverige. En negativ påverkan på barn inom sådana förhållanden kan därför inte uteslutas.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av t.f. länsråd Karin Frejarö med utvecklingsledare för våld i nära relationer Anna-Maria Patiño Stålgren som föredragande och utvecklare mänskliga rättigheter Sara Marklund som medverkande.